

JÓESTÉT!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Calea Regele
Ferdinand 64-66. Automata-telefon: 20-61.
Törvényszéki lajstromozási szám: 44
Dos. No. 890-1938. Trib. Cluj, Secția III.

Kiadótulajdonos:
„JÓESTÉT!” Ujságkiadóvállalat R.-T.
Felelős szerkesztő és igazgató:
MAYER ANTAL

CLUJ, 1939. OKTÓBER 16.
VIII. évfolyam, 274. szám.

Hétfő

Általános békére törekednek az északi államok

Ellentmondó hírek az orosz-török megállapodásról
Lublin lesz a lengyelországi zsidó tartomány fővárosa
Mit követel a Szovjet Unió Finnországtól?

Elsüllyedt a Royal Oak angol csatahajó

(STOCKHOLM.) (Svéd Távirati Iroda.) A skandináv lapok hosszú cikkekben foglalkoznak a Stockholmban tervezett és e hó 18-án megtartandó államfői értekezlettel. Az Aftenposten a következőket írja:

„Az északi népek senkitől semmit sem kívánnak, nem is akarnak senkinek ártani. Ha tehát egyáltalában számít még valamit az emberi kultúra és a sokat hangoztatott XX. századbeli humanizmus, akkor a koronás fők és Finnország államelnökeinek találkozája mély hatást kell gyakoroljon a külföldre is. Reméljük, hogy az illetékesek, akik az északi államok békéjét megzavarni és így Európában újabb bonyodalmakat előidézni készülnek, meg fogják szivlelni az előbb elmondottakat.”

Hasonlóképpen ír a norvég Aftenbladet is, amely annak a reményének ad kifejezést, hogy Moszkva olyan feltevéseket nem fog követelni Finnországtól, amelyet azt semlegességének feladására kényszerítenék.

AZ ANGOL HADÜGYMINISZTER NYILATKOZATA

(LONDON.) (Rador.) Hore Belisha hadügyminiszter a francia sajtó részére adott nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az angol haderőnek a La Manche csatornán keresztül Franciaországba történő szállítása a trafaigari ütközet óta az egyik legfontosabb tényező az angol hadiflottának és egyben jelentős győzelem is. A háború óta első 6 héten a németek súlyos vereséget szenvedtek a Balti-tengeren és ezért délirányba tették át tevékenységük színhelyét. Várható, hogy most a németek a nyugati hadszíntéren fognak támadni, mert jelentős csapatvesztéseket irányítottak erre a hadszíntérré. Az angol hadügyminiszter kijelentette azt is, hogy Angliában nem létezik a franciáéhoz hasonló idegenlégiót, hanem bármelyik külföldi állam polgár beléphet a hadügyminisztérium engedélyével az angol hadseregbe. Anglia a maga részéről örömmel látja az ujonckor körében azokat a külföldi állampolgárokat, akik az igazság ügyéért Anglia oldalán kívánnak harcolni. Ezek az idegenek minden tekintetben a hadsereg angol tagjainak helyzetét és előnyeit fogják élvezni. Anglia azonban nem létesít olyan külföldiekből álló csapat egységet, mint amilyen Franciaországban a cseh, illetve lengyel légio címen tevékenykedik.

TOGO MOSZKVAI JAPÁN NAGYKÖVET JAVASLATA

(TOKIO.) (Domei.) Nomura külügyminiszter tegnap kihallgatáson fogadta a Moszkvából hazatért volt japán

nagykövetet Togot, aki beszámolt előtte az általa és Potemkin helyettes külügyi népbiztos által lefolytatott megbeszélésekről. Togonak a véleménye az, hogy Oroszország hajlandó a mongol-mandzsú határ végleges kiigazítása céljából belemenni egy vegyes bizottság

„Körömmel, foggal, bombával, gránáttal”

(BERLIN.) (Rador.) A Völkischer Beobachter foglalkozva Chamberlain beszédével, többek között a következőket írja: „Németország Olaszországgal és a Szovjet Unióval egyesülve végleges új rendet alakít Közép- és Kelet-Európában. A nyugat minket nem érdekel. Sajnáljuk, hogy a francia és angol nép nem tud olyan kormányvezetőket felmutatni, akik megfelelnek a mai kivételes idők követelményeinek. Ez azonban nem érdekel minket. Mindaddig, amíg ez a két nép eltűri azokat a vezetőket, akik nem képviselik és nem követik a francia és angol

kiküldésébe. Miért is azt javasolta, hogy az ő jelenlegi utóda Moszkvában tegyen erre vonatkozólag határozott ajánlatot.

A JAPÁN KORMANY ELSŐ-RENDÜ KÖTELESSÉGE

(TOKIO.) (Domei.) A japán sajtó rendkívül nagy figyelmet szentel az európai bonyodalmaknak. A Nisi-Nisi a következőket írja: „A japán kormány ma legelsőrendű kötelessége az, hogy az európai erőviszonyokat figyelje és politikáját aszerint szabja meg. Előjáróban azonban le kell szögezni, hogy Nagybritánia, Franciaország és az Egyesült Államok voltak azok, melyek Japán törekvéseit az utolsó időkben állandóan elgáncsolták. Ezzel szemben Japán rendkívül sokat köszönhetett Itáliának és Németországnak, amelyek teljes mértékben támogatták Kinával szembeni törekvéseit.”

nép érdekeinek védelmét, hanem csak a más nemzetek ügyeibe avatkoznak be, mi körünkkel és fogunkkal, bombákkal és gránátokkal fogjuk érdekeinket és szempontjainkat védelmezni. Ezt az álláspontunkat a jelenlegi sorsdöntő időkben minden francia és minden angol vegye tudomásul.”

A SZENTSZÉK HIVATALOS LAPJÁNAK VÉLEMÉNYE

(VATIKÁNÁROS.) (Rador.) Az Observatore Romano, a Vatikán hivatalos lapja, Chamberlain beszédéről megállapítja, hogy az súlyos, bár mér-

Nagyszabású ünnepség lesz Kolozsváron II. Károly király öfelsége születésnapján

Az ortodox székesegyházban és a Román Nemzeti Színházban megtartandó ünnepség műsora

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) II. Károly király öfelségének születésnapja alkalmából október 16-án, hétfőn délelőtt 11 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz a kolozsvári ortodox székesegyházban, délután 5 órakor pedig az Országőrszervezet rendez nagyszabású emlékünnepélyt a kolozsvári Román Nemzeti Színházban. Öltözet a hatósági és a tartományi tisztviselők részére a NUF egyenruhája, vagy frakk, fehér nyakkendővel és fehér keztyűvel és az összes kitudntetésekkel.

Az ünnepség sorrendje a következő: Délelőtt 11 órakor az ortodox katedrális előtt az Országzászló megszentelése és ünnepélyes felvonása, az Országőrszervezet egységeinek jelentéstéttele után Te Deum, majd az Országőrök eléneklük a Miatyánkot, az egyház képviselője szentbeszédet mond. A zászló megszentelése. A megszentelt zászlót, Kolozsvár város képviselője adja át és a kolozsvári cserkész-cohorsz parancsnoka veszi át. A királyhimnusz eléneklése után az Országőrök fogadalmat tesznek. Dr. Bornemisa Sebastian polgármester, George Cartianu hadosz-

tálytábornok és dr. Coriolan Tataru, Szamostartomány királyi helytartója mondanak ünnepi beszédet. Az Országőr himnusz eléneklése és az Országőrszervezet parancsnok beszéde után diszelve vonul.

Délután 5 órakor a Román Nemzeti Színházban megtartandó nagyszabású ünnepség műsora, a következő: Királyhimnusz, fogadalom letétele, alkalmi beszéd, Caranica professzor vezetésével a leány- és fiúiskolák egyesített énekkara énekszámokat ad elő, majd szavaltatók következnek. Aurora Moraru, a leány elemi iskola növendéke elszavalja Predescunak „A nagy Országőr” című versét. Augustin Bena professzor vezényletével énekel az elemi leányiskola énekkara. Caranica professzor vezényletével pedig az elemi fiúiskola énekkara énekel. Szünet után nemzeti táncokat mutatnak be az iskolák növendékei, majd a tanítóképző növendékeiből alakított zenekar kolozsvári és Kolozsvár környéki román népdalokat játszik. Az Országőr himnusz és imádság fejezi be a gazdag műsoru ünnepséget.

sékelt, de egyben félelmetkeltő is volt. A katolikus világ hivatalos lapja a következő szavakkal fejezi be cikkét: „A népek nem élhetnek csak biztonságban és szabadságban!”

„A HÁBORU CIKLONJA KÖZELEDIK!”

(RÓMA.) (Rador.) Az olasz lapok általában tartózkodnak attól, hogy bővebb megjegyzésekkel kísérik Chamberlain beszédét. De az olasz lapok angliai tudósítói egyhangulag azt jelentik, hogy a „háboru ciklonja” közeledik.

A SZOVJET NEM HARCOL A NÉMETEK OLDALÁN

(LONDON.) (Rador.) A Daily Herald jelenti Isztambulból: Itteni török körökben az a hír, hogy Saracioglu biztosítékot kapott a Kreml részéről abban az irányban, hogy a Szovjet Unió hadserege nem fog Németország mellett harcolni jó hatást keltett. A Hitler ellenes török lapok ennek a hírnek vétele után még kifejezettebben németellenes hangot ütöttek meg.

A TÁRGYALÁSOK BEFEJEZDTEK

(ANKARA.) (Rador.) A Yeni Sabah című török lap azt jelenti, hogy a Molotov külügyi népbiztos és Saracioglu török külügyminiszter közötti tárgyalások befejeződtek. A létrejött egyezmény összhangban van Törökországnak Franciaországgal és Angliával fennálló egyezményével. Saracioglu vasárnap utazik el Moszkvából.

LINDBERGH RÁDIÓSZÓZATA

(NEWYORK.) (Rador.) A DNB közli a következőket: „Lindbergh ezredes tegnap elmondotta második rádióbeszédét az amerikai néphez. Arra hívta fel őket, ne engedjék magukat az angol propagandától befolyásoltatni és tartsák meg továbbra is a semlegességet. Lindbergh ezredes beszédét 133 rádióállomás közvetítette. Már maga ez a körülmény is mély hatást keltett. Beszédében Lindbergh ezredes gyakorlati javaslatokat is tett mégpedig a következőket:

1. Szigorú kiviteli tilalom fenntartása mindennemű löszerre, támadó eszközre és harci repülőgépre.
2. Korlátozás nélküli szabad eladása a védekező fegyvereknek, különösen a léghátrító ütegeknek és az ahhoz szükséges lövegeknek.
3. Tilalom az amerikai hajók részére, hogy a hadviselő államok számlájára árut szállítsanak.
4. Amerika ne nyújtson hitelt a hadviselő államok egyikének, sőt azok megbízottainak sem.

Lindbergh ezredes tiltakozott az ellen az angol kísérlet ellen is, hogy Amerikát bekapcsolják a háborúba.

— Abban az esetben, ha Kanadát támadás érné — mondotta — az amerikai katona a kanadaival együtt fog harcolni a csatamezőn, de Kanadának nincs joga ahhoz, hogy az európai háborúba belerántsa Amerikát is csak az az egy indokolással, hogy a brit koronát a független Amerikának is védenie kell. Az amerikai kontinens szabadsága nem függhet az európai hatalmaktól.

Zárószavaiban Lindbergh azt kerte, hogy a fegyverszállítási tilalmat ne

függeszték fel, mert tévedés az azt hinni, hogy a jelenlegi háborút a demokrácia érdekében folytatják.

FELOSZLATTÁK A SANGHAI, TIENCINI ÉS PEKINGI SZOVJET KONZULÁTUSOKAT

(SANGHAI.) (Rador.) A sanghaji angol távirati irodák közlik, hogy a szovjet felosztatja sanghaji, tencsini és pekingi konzulátusait. A táviróirodák megjegyzik, hogy ezt Moszkva azért teszi, mert így is igazolni akarja, hogy Csang-Kai-Sek marsallal és kormányával szolidaris. Ugyancsak Sanghainál közlik, hogy jólétesült információk körök szerint a szovjet haderő látja el Csang-Kai-Sek marsall hadseregét megfelelő hadianyaggal.

MI AZ IGAZSÁG AZ OROSZTÖRÖK EGYEZMÉNY KÖRÜL?

(PÁRIS.) (Havas.) A francia sajtó rendkívül nagy figyelmet szentel Saracioglu török külügyminiszter moszkvai tárgyalásainak. Ismételten hangsúlyozza, hogy a szerződést valójában még nem lehet megkötöttnek tekinteni, mert a pénteki megbeszélést tegnap egy újabb kétórás tárgyalás követte, amelyről szintén nem adtak ki hivatalos jelentést. Ha pedig a szerződést megkötötték volna, akkor — amint az Moszkvában szokásos — azt azonnal közölték volna a nyilvánossággal is. Ami magát az orosz-török szerződést illeti, arra nézve továbbra is megegyezik az az általános vélemény, hogy Saracioglu sikertelenül sikerült a bonyolult helyzetet tisztázni és összeegyeztetni Törökország érdekeit Anglia, Franciaország és Oroszország érdekeivel is.

A SEMLEGESSÉGI TÖRVÉNY VITÁJA

(WASHINGTON.) (United Press.) Nie szenátor a semlegességi törvény megváltoztatásáról szóló törvényjavaslat vitája folyamán hangsúlyozta, hogy feltétlenül a megváltoztatás ellen van. Ellene van pedig azért, mert az országot a múltban is a hadiszállítók sodorták háborúba. A múlt tanúsága igazolja, hogy az országot a tömegvilágosság futóhomokján nem lehet gazdasági fellendülés elé állítani. A világháború az Egyesült Államoknak befejezése után semmit sem juttatott. Ha az akkori hadiszállítók eskü alát kihallgatnák, úgy nem akadna 10 százalék közöttük, aki még egyszer a kikölcsonzés kockázatát vállalná. Ezért a megváltoztatás ellen van. Utána Taft szenátor szólt fel és azt javasolta, hogy mondják ki az amerikai szárazföldet körülvevő tengeren a 300 kilométeres semleges zónát.

A FRANCIA FÖHADISZÁLLÁS JELENTÉSE

(PÁRIS.) (Havas.) A francia főhadiszállás legutolsó jelentése szerint az elmúlt éjszaka nyugodtan telt el. Moseltől keletre mindkét részről gyengébb tüzéségi tűz volt.

NÉMET HADSZINTÉRI JELENTÉS

(BERLIN.) (Havas.) A francia főhadiszállás jelenti: A keleti hadszíntéren a csapatok elérték a Bug vonalat és így az előirt területet teljes egészében birtokukba vették. Ugyanakkor a légügyi minisztérium jelenti, hogy Schleusen-nél a német vadászpilóták harcba keveredtek a felderítésre induló francia repülővel és közülük hármat lelőttek.

BORZALMAS HATÁSU ÚJ TANKELHÁRÍTÓ ÁGYU

(LONDON.) (Rador.) Washingtonból érkező jelentés szerint ott kipróbálták egy tankelhárító új ágyut, amelynek kalibere 80 milliméter. Az ágyuból kilőtt három lövedék teljesen megsemmisítette a 600 méterre álló 3 és fél tonna súlyú rohamkocsit.

ANGOL VESZTESÉGLISTA

(LONDON.) (Rador.) Az angol tengerészeti minisztérium most hozta nyilvánosságra a listát, amely szerint a tengeri és légi harcban négy pilóta meghalt, husz a tényleges szolgálatban veszteséte életét, 12 pilóta eltűnt, három pedig hiányzik, akik valószínűleg szintén meghaltak.

MEGSEMMISÜLT KÉT NÉMET TENGERSZÁLLÍTÓ

(LONDON.) (Rador.) A tengerészeti admirális jelentése szerint pénteken

angol hadihajók megsemmisítettek két német tengeralattjárót, amelynek életbenmaradt legénységét felvették fedélzetükre.

MEGSZÖKÖTT A NÉMET FOGSÁGBÓL EGY LENGYEL TÁBORNOK

(PÁRIS.) (Rador.) Sosnovski lengyel tábornok a francia fővárosba érkezett. A tábornoknak, aki a lengyel csapatok vezérkari főnöke volt és akit csapattestével együtt a lengyelországi harcok idején bekerítettek a német csapa-

Elsülyesztették az egyik legnagyobb angol csatahajót

1200 főnyi legénységéből eddig 300 embert mentettek meg

(LONDON.) (Rador.) Az angol tengerészeti admirális közli a következőket: „Az admirális titkársága sajnálattal jelenti, hogy a „Royal Oak” angol csatahajót elsülyesztették. Valószínű, hogy a hajót német tengeralattjáró torpedózta meg. Az életbenmaradtak névsorát a lehető legrövidebb időn belül közöljük. A Royal Oak a Royal Sovereign típusához hasonlított, 29.150 tonnás volt és több, mint ezer főnyi személyzete volt. A hajót 1914-ben építették. Újabb jelentés szerint a Royal Oak angol csatahajóról eddig 15 embert mentettek meg. A csatahajó legénységének létszáma meghaladja az ezret.

A ROYAL OAK MULTJA

(LONDON.) (Rador.) A német tenger alattjáró által elsülyesztett Royal Oak szállította az elmúlt év novemberében Maud norvég királyné holttestét Angliából hazájába. A hajót az 1936 évben gyökeresen kijavították és egyedül ez a javítási munka egy millió angol fontba került. A Royal

„Hiven régi magatartásukhoz”

(LONDON.) (Rador.) A Reuter hírszolgálati iroda jelenti, hogy az angol tengerészeti körök — hiven régi magatartásukhoz — nem kívánnak eltitkolni sem a sikerből, sem a balsikerből semmit. Így fentartás nélkül közli a Royal Oak csatahajó elsülyesztését is. Megjegyzik azonban, hogy ez a csatahajó régi típusú volt és bár több ízben modernizálták, védőberendezései még sem feleltek meg a mai idők követelményeinek. Egy későbbi jelentés közli, hogy a csatahajón 1200 ember tartózkodott. Ezekből 370 embert mentettek meg. Remény van arra azonban, hogy a többiek sorsáról is érkezik jelentés.

(LONDON.) (Rador.) A Reuter iroda közli, hogy az angol tengerészeti szakértők véleménye szerint a Royal Oakot aközül a három német buvárnak közül súlyosította el valamelyik, amelyeket a tengeralattjáróldozók megsemmisítettek.

(BERLIN.) (Rador.) A DNB német távirati iroda közli, hogy a német sajtó hasábos cikkekben foglalkozik a Royal Oak elsülyesztésével. A lapok egyöntetűen megjegyzik, hogy ez keserű lecke mindazok számára, akik angol részről azt hitték, hogy lehet veszteség nélkül ijesztgetési háborúkat folytatni. Ebből az alkalomból újólag kérdést intéznek Churchill haditengerészeti miniszterhez, hogy miért nem vallja be az „Ark Royal” repülőgép-anyahajó elsülyesztését is? Holott tudott dolog, hogy azt most a Furious helyettesíti.

BLOOM AMERIKAI SZENATOR NÉZETE

(WASHINGTON.) (Dunaposta.) A szenátus külügyi bizottságának elnöke Bloom szenátor nyilatkozott Chamberlain angol miniszterelnök alsóházi beszédéről és megállapította, hogy a brit premier szavaiból az derül ki, hogy London csak a nemzeti szocializmus bukása után hajlandó Németországgal végleges békét kötni.

STOCKHOLMBAN ESETLEG BÉKEMANIFESZTÁCIÓ KÉSZÜL

(STOCKHOLM.) (Dunaposta.) A skandináv lapok egyre nagyobb jelentősé-

get, sikerült megmenekünie és két altisztje kíséretében több, mint 200 kilométer gyalogut megtétele után a vörös hadsereg vonalain keresztül átlépnie a határt.

NINCS TUDOMÁSUK RÓLA

(BRÜSSZEL.) (Rador.) A belga távirati iroda közli Berlinből, hogy Németország hivatalos köröknek nincsen tudomása arról, hogy a legközelebbi jövőben orosz-olasz-német tárgyalásokat kezdenének.

Oak angol csatahajó csodálatos módon fel volt szerelve a torpedótámadás ellen. Ő volt a II-ik angol csatahajó, amely ezt a nevet viselte. Az első ilyen nevű hajót 1663-ban építették és annak a hatalmas tölgyfának emlékére nevezték el, amely mögött annak idején II. Károly angol király az 1651. évben a Worcester-i ütközet után Boscopol mellett az ütközetben elrejtőzött. Ezt az utolsó Royal Oak nevű hajót Davenfortban építették és az 1916. évben lépett szolgálatba, majd egy hónap múlva résztvett a Jütland szigeteken környéken lefolyt tengeri ütközetben és fedélzetén vitte Jellicoe admirálist. A hajót az 1938. évben megszemlélte az angol király is. Az 1937. év februárjában a hajó a Földközi tengeren volt, amikor Valencia kikötőjéből kilőtt ágyúlevél találta és úgy a parancsnokát, két tisztjét és két tengerészt megsebesítette. Ugyanezen a csatahajón kíséreltek meg egy alkalommal szabotázscelegményt.

get tulajdonitának az államfői értekezletnek. Megjegyzik, hogy az államfők tanácskozása nemcsak a semlegesség megőrzése módjait fogja letárgyalni, hanem általános békemanifestációs jellege is lesz. Nincs kizárva, hogy felhívást fognak intézni a világ semleges államaihoz, de a hadbanálló felekhez is oly irányban, hogy Európa nyugalmi helyzetét újra megteremtésük.

MOSZKVA FELTÉTELEI

(LONDON.) (Dunaposta.) A Reuter hírszolgálati iroda közlése szerint a finn-orosz tárgyalások már előrehaladott állapotban vannak olyannyira, hogy Finnország birtokában van az orosz követeléseknek, amelyek négy pontban foglalhatók össze és állítólag a következők: 1. Oroszország néhány kisebb finn szigetet kér tengeri és flottabázisul. 2. Kölcsönös védelmi szerződés megkötése. 3. Kereskedelmi szerződés megkötése. 4. A finnországi németek kitelepítésének elősegítése. Mindezekkel szemben hajlandó azonban Karelidből nagyobb területsávot Finnországnak átengedni. Moszkvai angol körök véleménye szerint Steinhardt moszkvai amerikai nagykövet közbenjárása hasznos volt, mert szívesen légtörést teremtett a tárgyaló felek között. Így nincs kizárva, hogy az egyezmény esetleg Finnország javára történő további módosítással békés uton létrejöjjön.

JAPÁN-OROSZ ESZMECSERE

(MOSZKVA.) (Rador.) Togo, Japán moszkvai nagykövete csütörtökön és pénteken Losowski külügyi alnépbirokkal tárgyalta. Az eszmecsere során megvitaták a szeptember 16-iki japán-orosz egyezmény több pontját és azokat a módosításokat, amelyek mellett a mandzsukuoí vegyes határmegállapító bizottság megkezdheti működését.

NEM MINDENBEN MEGFELELŐ

(LONDON.) (Rador.) A Havas jelenti a következőket: „Az angol békemanifestáció manóca tegnap Londonban ülést tartott és meghallgatta Lloyd George előterjesztését. A bizottság határozatot hozott, amely Chamberlain beszédét nem mindenben megfelelőnek mi-

nősítette és azt követeli, hogy a kormány az alsóházban vegye tüzetes vizsgálat alá a békejavaslatot és kérje ki erről az ország véleményét. A határozati javaslat követeli azoknak a céloknak a tisztázását is, amelyekért Anglia a háborút folytatni kívánja és elengedhetetlennek tartja, hogy ezeket a célokat olyan értekezlet vizsgálja felül a tartós béke megteremtése céljából, amely értekezleten vegyenek részt a háborús és a semleges államok képviselői is.

LAI DONER TÁBORNOK RÁDIÓBESZÉDE

(TALLIN.) (Havas.) Laidoner tábornok, az észti hadsereg főparancsnoka tegnap rádióbeszédet mondott, amelyben közölte, hogy

Észtország kormánya megértést tanúsított az orosz kívánságokkal szemben és teljesítette is azokat, mert a két ország földrajzi helyzeténél fogva együtt kell megvalósítsa gazdasági fellendülésének terveit.

Beszéde végén Laidoner tábornok azon reményének adott kifejezést, hogy a Szovjet és Észtország a legjobb megértésben fognak élni egymás mellett

LENGYEL—ZSIDÓ TARTOMÁNY LUBLIN SZÉKHELYLYEL

(ZÜRICH.) (Dunaposta.) Az amszterdami „Telegraph” berlini tudósítója közli: „Német politikai körökben már is kialakult az új Lengyelország képe. Eszerint a német kormány, tekintettel arra, hogy Varsó romokban hever, nem ezt a helységet jelöli ki az új lengyel állam fővárosának. A tudósító szerint az is határozott tény, hogy Lengyelországban Lublin székhellyel zsidó tartományt létesítenek, amelyben le fogják telepíteni azt a mintegy két és félmillió zsidó alattvalót, akik a német uralom alatt levő lengyel területeken laktak.

TALÁLGATÁSOK A BÉKE LEHETŐSÉGE KÖRÜL

(LONDON.) (Dunaposta.) A Reuter iroda közlése szerint angol politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy Németország a német sajtó heves támadásai ellenére is várakozó állásponton helyezkedik. Az Ewening Standard szerint az is lehetséges, hogy mindkét fél tovább is csak a jelenlegi harcmodort folytatja mindaddig, ameddig alkalmas békekötvetítő nem akad. Ugy vélük, hogy Mussolini miniszterelnök Bastianini londoni olasz nagykövettel, aki különben tegnap délután már meg is érkezett Londonba, terjedelmes emlékiratot fog az angol kormánynak küldeni. Nagyon figyelemre méltó az a körülmény, hogy Lloyd George tovább folytatja békekísérleteit és ebből a célból 24 pacifista képviselével máris úgynevezett békepártot alakított abból a célból, hogy az angol kormányt háborús véleményének megváltoztatására bírja. Ami a békekötvetítést illeti, Rómából azt jelenti a Stefani, hogy Olaszország nem vállalhat közvetítő szerepet minaddig, amíg őt mindkét fél erre föl nem kéri.

Rövid távirati hírek

(WASHINGTON.) (Rador.) Az amerikai Vöröskereszt Egyesület egymillió dollárt szavazott meg a háború európai áldozatainak segélyezésére.

(MOSZKVA.) (Rador.) A Havas távirati iroda jelentése szerint az orosz- finn tárgyalások hosszabb ideig fognak tartani, mint a többi Balti-államokkal lefolytatott tárgyalások és időtartamuk 6—10 nap is lehet.

(MILANÓ.) (Rador.) Himler a német birodalmi rendőrség főnöke, aki szerdán Milanóba érkezett, pénteken visszautazott Berlinbe.

(BRÜSSZEL.) (Rador.) III. Lipót belga király elfogadva a meghívást, október hó 26-án nagyszabású beszédet mond az amerikai rádió részére.

(LONDON.) (Rador.) A Reuter jelentése szerint Chamberlain miniszterelnök lemondott arról, hogy szombaton este újabb rádióbeszédet mondjon.

(HELSINKI.) (Rador.) A finn köztársaság elnöke rendeletet adott ki, amelynek értelmében a közmunkaszolgálat a háború esetén és idején azonnal életbelép. A közmunkaszolgálat kötelező minden férfire és nőre 18—60 életkorig.

Jár-e szabadság szombaton délután a szállítási tisztviselőknek?

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) A kolozsvári szállítási vállalatok tisztviselői nem rég azzal a kéréssel fordultak munkaadóikhoz, hogy miként a többi magán-tisztviselő is, szombaton délután, amikor a szállítási forgalom is szünetel, pihenőt kapjanak. A szállítócégek elutasították a kérést. A tisztviselők erre a munkaügyi vezérfelügyelőséghez fordultak, kérték: közvetítsen az egyezség létrehozása érdekében. A munkaügyi vezérfelügyelőség október 17-ére, keddre hívta össze a feleket tárgyalásra, hogy megkísérelje a közvetítést. Ekkor el kell döntenie azt az elvi kérdést: jár-e szabadság szombaton délután a szállítási vállalat tisztviselőinek?

Börkabátot

méret után készíti. javít és fest speciális módszerekkel. Tisztek részére az új előírás szerint dolgozunk. I. Hirsch, C. M. Foch 5. „Sorával” szemben.

— Pollermann Aranka hegedűművész hazaérkezett, és a tanítást ismét megkezdte Piața Unirii 10. II. lépcső 5 Vass Domonoskánál.

— OKTÓBER 16-ÁN SZÜNTELENEK A KÖZHIVATALOK, AZ ISKOLÁKBAN PEDIG NEM TARTANA ELŐADÁSOKAT. Bukarestből jelentik: Október 16-án, hétfőn II. Károly király Öfelsége születése napján a közhivatalokban munkaszünetet tartanak, az iskolákban pedig nem lesz előadás.

— Kereskedelmi tisztviselők és alkalmazottak figyelmébe. Szerdán, október 18-án este 8 órai kezdettel a kolozsvári Munkás Otthonban, Str. Catedralei 7. szám alatt magánalkalmazotti nagygyűlést tartanak a munkaügyi vezérfelügyelőség előtt levő kollektív szerződési mozgalommal kapcsolatban. Minden kereskedelmi tisztviselőnek és alkalmazottnak erkölcsi kötelessége önmagával, családjával és kártársával szemben, hogy ezen a nagyfontosságú gyűlésen résztvegyen.

— Angolnyelvű istentisztelet. A kolozsvári skót egyházban (Str. Regală 21. szám) vasárnap délelőtt negyed 12 óra kor angol nyelvű istentisztelet lesz. Prédikál Rev. Th. Coulter.

— Vasárnapi iskolai ünnepély a Hídelvén. A hídelvei református templomban október 15-én, vasárnap délután 3—4 óráig vasárnapi iskolai ünnepély lesz az összes hídelvei elemi iskolás gyermekek számára, melyre a szülőket és a gyülekezet elöljáróit is szeretettel meghívják és elvárják. Igét hirdet Biró Mózes lelkipásztor. A begyűlő perselypénzzel szegény vasárnapi iskolásokat fogunk segíteni, hogy a téli hidegekben az ilyenek is eljárassanak a vasárnapi iskolába.

— A kolozsvári mezőgazdasági akadémia iskolai évének ünnepélyes megnyitása. A kolozsvári mezőgazdasági akadémia idei tanévének ünnepélyes megnyitása október 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz az akadémia dísztermében, Str. Mănăstur 3. szám alatt. Dr. Serban Mihail dekan beszámol az elmúlt iskolai évről, Agripa Poepescu mérnök tanár pedig megnyitó beszédet mond arról, hogyan kell tudományosan és műszakilag is kiképezni a mezőgazdasági mérnököket.

— Az esztelen fogadás áldozata lett a fővárosi kőműves. Bukarestből jelentik: Asan Gral fővárosi kőműves fogadást kötött egyik barátjával, hogy egymásután megiszik 3 korsó sör és három pohár vizet. A két barát be is ment az Izvorul-ucca 100 szám alatt lévő koresmába és a kőműves egymásután meg is itta a három korsó sört, majd utána a három pohár vizet, de a következő pillanatban eszméletlenül rogyott az asztal alá. A gyorsan értesített orvos mentési kísérlete már sikertelen volt, mert a fogadást megnyert kőműves szívroham következtében kiszünetelt.

Véresre verte vetélytársnőjét a megcsalt feleség

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) Csattanós pofonokkal, illetve súlyos testi sértéssel fűszerezett szerelmi tettenérés ügyében folytat vizsgálatot a kolozsvári rendőrség. Lázár Mihályné Colonia Chintaului 92. szám alatti fiatalasszony tegnap délután 5 óra tájban a kánsán, amikor váratlanul hazaérkezett, tettenérte férjét Kovács Benedekné 21 éves, szomszédban lakó asszonnyal. Lázárné az utóbbi időben megdöbbéssel tapasztalta, hogy férje elfordult tőle és a mellettük lakó Kovácsnéval kezdett udvarolni. Lázár Mihály — aki a negyedben jóképű férfi hírében áll — tegnap délután 2 és 3 óra között kissé ittas állapotban tért haza. Lefeküdt és azt mondta feleségének, hogy rosszul van. Az asszony orvosáért küldte. A mit sem sejtő asszony készséggel tett eleget férje kívánságá-

nak, de midőn visszatért, megdöbbentve állapította meg, hogy az ajtó zárva van. Miután az ajtó többszöri kopogtatásra sem nyílt ki, rosszat sejtve, feltörte az ajtót. A szobába behatolva, férjét bizalmas kettesben találta a szomszédasszonnyal. A féltékeny asszony tigrisként rárohant vetélytársnőjére és azt alaposan elverte, úgy, hogy Kovácsné eszméletlenül maradt a „helyszínen.” A szomszédok a nagy lármára berohantak a lakásba és nagy nehezen megfékezték a dühöngő asszonyt, aki időközben már férjét „vette kezelésbe.” A vetélytársnő, miután kissé magához tért, véres és dagadt arccal a IV. kerületi rendőrségre rohant, ahol feljelentést tett Lázárné ellen. A rendőrség a családi háborúság ügyében bevezette a vizsgálatot.

Szívroham ölte meg a fogdában a sógorgyilkos cégjegyzőt

(BUCUREȘTI.) (Rador.) Zigu Aaronovici, a sógorgyilkos cégjegyző, — akinek halálosvégű merényletéről tegnap számunkban már beszámoltunk — kihallgatása a központi rendőrségen egész éjjel tartott Aaronovici önként történt jelentkezése első pillanatától azt vallotta, hogy azért ölte meg Schwartz Mózes nevű sógorát, mert könnyelmű életet folytatott, sikkasztott és ezzel kinos helyzetbe hozta nőtestvérét. Elmondotta azt is, hogy az alatt a 15 év alatt, amíg sógora együtt élt nőtestvérel, sorozatos kellemetlenségben volt része. A legutóbbi 150.000 lejes sikkasztását is kiegyenlítette, de amikor sógora még sem tért jó útra, nem volt más megoldás minthogy végig vele. Amikor már Aaronovicinak nem volt pénze, hogy sógora életmódját és sorozatos sikkasztásait fedezze, Schwartz azzal fenyegette meg, hogy rendőrkézre adja őt és elválik nőtestvérétől. Kihallgatása után a gyilkost a

rendőrségi cellába helyezték el. Aaronovici tudatára ébredve szörnyű tettének, szigorú felügyelet ellenére is, öngyilkosságot követhetett el: Gyorsan-ölő méréggel megmérgezte magát. Annak ellenére, hogy azonnali orvosi segítség érkezett, Aaronovicit már nem lehetett megmenteni az életnek. Holttestét beszállították a törvényszéki bonctani intézetbe.

Szívroham ölte meg a fogdában a sógorgyilkos cégjegyzőt

Zigu Aaronovici állítólagos öngyilkosságával kapcsolatban a Rador legújabbban azt jelenti, hogy a sógorgyilkost szívroham ölte meg a rendőrségi cellában, mert Aaronovici már hosszabb idő óta súlyos szívbetegségben szenvedett. A véget különös szeszélye, hogy Aaronovici Zigu holttestét ugyanarra a boncszáltra helyezték el, amelyen a meggyilkolt sógora Schwartz Mózes holtteste is feküdt és hogy a boncolást egyszerre ejtették meg.

— Újabb építkezési engedélyek Kolozsváron. Az utóbbi napokban a következő építkezési engedély kéréseket nyújtották be a helyi mérnöki hivatalhoz: Benedek Teréz Gh. Baritu-ucca 9. szám alatt, alagsor, földszint és emeletből álló házat épített. A terveket Keppel István készítette. Dr. Somonyi Ferencné G. Tamas-ucca 9. szám alatt földszintes házat épített Ujhelyi tervei szerint. Asztalos Éva a Fantánelei-ucca 46—48. számú telken földszintes házat, Kartik vállalkozása. Goldberger Sándor Alverna-ucca 11. számú telken lakóházat Keppel István tervezésében. Strasser et Ohlbaum vállalkozása. Mikó Julianna, Albini-ucca 96. szám alatt földszintes ház épül, Kartik vállalkozása. Muresan Alex a Subdeal-uccában földszintes házat épített Pápay vállalkozásában.

— Prágai német lap vádja Benes ellen. Prágából jelenti a Dunaposta: A Prager Zeitung heves támadást intéz Benes volt köztársasági elnök ellen, akit mikrofon-politikusnak nevez, aki azonban sikeresen kezeli külföldre menekített vagyonát. A lap szerint Benes megvásárolta külföldre menekített pénzével a londoni cseh követség palotáját és ezenkívül két újabb palotát is vett az angol fővárosban.

— A közrendészeti minisztérium rendelete a lengyel menekültek ügyében. Bucurestiből jelenti a Rador: A közrendészeti minisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a fővárosban tartózkodó lengyel menekültek részére személyazonossági igazolványt állítanak ki. Azok, akik burtozott szobát vagy lakást adnak a lengyel menekültek részére, különleges rendelkezéseknek kell eleget tenniük. Azok a lengyel menekültek, akik elutaznak Romániából, különleges láttamozást kötelesek kérni.

Tesztetés

— TOLDI A GAMMA FC JÁTÉKOSA. Budapestről jelenti a Dunaposta: A magyar labdarúgásnak nagy szenzációja van. Toldi Géza, a Ferencváros világhírű játékosa, aki nemrégiben egyoldalúan szerződést bontott egyesületével, szombaton váratlanul leszerződött a Gamma FC csapatához és vasárnap már játszik a Hungária ellen. A budafokiak Toldival természetesen nagyon erősödnek.

— Gunnar Baerlund győzelme Jack Roppner felett. Newyorkból jelentik: Gunnar Baerlund, az ismert amerikai ökölvívó tegnap 15 menetes küzdelem után pontozásos győzelmet aratott Jack Ropper felett.

— Zsarnóczay János lemondott tisztségéről. Budapestről jelentik: Zsarnóczay János, a Magyar Labdarúgó Szövetség ismeri vezető tagja, lemondott tisztségéről. Lemondása sportkörökben nagy feltűnést keltett. Zsarnóczay azzal indokolta meg távozását, hogy másirányú elfoglaltsága annyira igénybeveszi idejét, hogy a sportéletbe nem tud bekapcsolódni.

— Jugoszláv kitüntetés kapott a Nobel-díjas magyar tudós. Szegedről jelenti a Dunaposta: Pál jugoszláv kormányzó-herceg Péter jugoszláv király nevében dr. Szent-Györgyi Albert egyetemi tanárnak, a világhírű Nobel-díjas tudósak a jugoszláv tudomány iránti tisztelete elismerésül a Szent Száva-rend II. osztályu keresztjét küldte meg. A Szent Száva-rend keresztje a legmagasabb jugoszláv kitüntetés.

— A tanárok és tanulóik részére is egyenlően kötelező az Országos mozgalom munkájában való közreműködés. Bukarestből jelenti a Rador: Petre Andrei nemzetnevelésügyi miniszter körrendeletet intézett az összes tankerületi felügyelőkhöz. Utasította őket, hogy azonnal közöljék az iskolák igazgatójaival a tanárok és a tanulóik hiányzását a szombati napról, amely napot az Országos mozgalom és szolgálat céljaira szentelték, éppen olyan szigorúan bírálják el, mint a többi naponkon való mulasztást és az iskolalátogatás minőségénél a legszigorúbban figyelembe veszik. Ugy az iskolaigazgatók, mint a tanárok, kötelesek a szombati napon közreműködésükkel elősegíteni az Országos mozgalom munkáját és célkitűzéseit. A tanárok esetleges távollmaradását azonnal jelenteni kell a minisztériumnak.

— Egy minta vő. Súlyos következményekkel járó családi botrányt rögtönzött Ellenbogen Ignác Cernăuți-ucca 49. szám alatt lakó 27 éves fiatalember. G. Jakab, a Cernăuți-ucca 27. szám alatt lakó 60 éves ismert szállító megjelent a kerületi rendőrségen és bejelentette, hogy fentnevezett veje, valószínűleg ittas állapotban összeveszett feleségével, akit ennek során tettenesen is bántalmazott. Majd amikor a fiatalasszony jankáltságára, a család tagjai berohantak, a feldühödött férj azokat is bántalmazta. A rendőrség jól ismeri a verekedő férfit, aki az utóbbi négy hét alatt háromszor rendezett hasonló éjszakai családi botrányt. Első percében nem akart beavatkozni a családi bonyodalomba, mert a család végül is mindig megbocsátott a vőnek. De amikor újabb segítségkérő érkezett a rendőrségre, aki előadta, hogy a dühöngő vő törni-zúzni kezdett, két rendőr szállott ki a helyszínre és a kórtárgyozót előállították a rendőrségre. Kihallgatása után valószínűleg átadják az ügyészségnek.

— Megnyílt az isztambuli román idegenforgalmi hivatal. Isztambulból jelenti a Rador: Ünnepélyes külsőségek között tegnap nyitották meg Isztambulban a román idegenforgalmi hivatalt. Ebből az alkalomból kifolyólag Vasile Stoica követ és Isztambul kormányzója beszédeket mondtak, hangsúlyozva a román és török nemzet között fennálló szívvelyes baráti kapcsolatokat. Az ünnepséget díszbéd követte, amelyen pohárköszöntők hangzottak el.

Apróhirdetések

APRÓHIRDETÉSI ÁRAINK a vasárnap reggel megjelenő lapunkban szavanként 2 lej, vastagabb betűkkel 4 lej, legkisebb hirdetés 20 lej. Jelzés és cím nélkül! hirdetések kezelési díja 10 lej.

ADÁS-VÉTEL

FEKETE jókarban levő bunda eladó. Str. Măloasă 5-a. (5995)

INGATLAN

ELADÓ Kolozsvárt a Donát-uton, az autóbussz végállomás közelében 3 és fél hold fiatal gyümölcsös, kerti házzal, kamarákkal, a Szamoshoz külön lejáróval és 10 méter kiépített Szamos-parti fűrdővel. Érdeklődni lehet dr. Asztalos Sándor ügyvédnél, Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand 7. II. em. Telefon: 14-84. (5785)

KISEBB családi házat vennék középpénzzel. Címeket „80.000” jelígre a kiadóba. (6005)

ÁLLÁST KERES

DOCTOR juris, perfekt román-magyar német gépirás, irodai praxissal, kauciókéspe hivatalnok állást keres. Leveleket „Doctor” jelígre a kiadóba. (5988)

ÁLLÁST KAPHAT

ROMÁN, vagy románul beszélő pénztárnok 10.000 lej óvadékkal azonnal felvétetik „Solidaritatea Românească” Büf-féjében. Str. Regina Maria 2. (6006)

KERESÜNK önálló román levelezőnőt, vagy levelezőt. Magyar nyelvtudás előnyben. Ajánlatok: Casuța postala 111. címre küldendők. (6009)

ÜGYES, becsületes bajárónót keresek félnapra koszt nélkül. Str. Wilson 2., II. emelet. (6000)

KERESK rajzolni tudó titkárnót. Cím a kiadóban. (5996)

OKTATÁS

AKADÉMISTA korrepetál, magyar-román gyorsírást, öt nyelven levelezést tanít, lakás, esetleg fizetés ellenében. Albertnél, Str. Berthelot 26. (6007)

KÜLÖNFÉLÉK

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba fűrdőszobával 1-2 személyre azonnal kiadó. Str. Memorandumul 18., apartament 3. (5915)

UJ műsor a Palais de Danseban, volt Edison. Reggelig nyitva. Vasárnap délután 4-8 óráig táncol egybekötött matiné. Tea délután. Teljes műsor. Mérsékelt árak. (2854)

KIADÓ LAKÁS

CSINOSAN butorozott, különbejáratu szoba, fűrdőszoba használati kiadó. Str. Goldis 5. (5947)

KIADÓ Garibaldi ucca 5. 1 szoba, konyha, előszoba, mosókonyha és mellékhelyiséggel november 1-re. (5963)

KÜLÖNBEJÁRATU, elegánsan butorozott szoba vízkagylós mosdóval kiadó. Str. N. Iorga 5. em. ajtó 13. (5773)

EGYEDÜLÁLLÓ nő lakást kaphat tanításért és mosásért. Fogel, Str. Măloasă 5-B. (5872)

KÉT szoba hallos komfortos villalakás kiadó november elsejére. Str. Elisabeta közelében, Str. Gruia 10. (6004)

KIADÓ 2 szoba, konyha, speiz, pince, istálló, megfelelő garáznak, külön telek. Str. Axente Sever 35. Értekezni: Str. Ci-pariu 5. Bonbonerie. (6001)

UJONNAN festett szép nagy szoba, konyha, speiz mellékhelyiségekkel kiadó. Str. Cernăuți 21. (5983)

LAKÁST KERES

KÜLÖNBEJÁRATU szobát keresek, lehetőleg magános unónél. Leveleket „November 1-re” jelígre a kiadóba kérek. (5927)

VILÁGOS műhelyhelyiséget 80-100 nm keresünk azonnalra. Ajánlatokat: „Pontos fizető” jelígre. (6010)

Serban miniszter:

„Aki a jelenlegi helyzetben sem fog össze, az Erdély ellensége”

Megértő hang a tusnádi gör. kel. templom alapkövetésénél

(TUSNAD—TUSNÁDFÜRDŐ.) Fényes ünnepség keretében tették le dr. Zigre Miklós vallási és művészeti miniszter, valamint dr. Mihail Serban földművelésügyi államtitkár jelenlétében Tusnádfürdőn a görögkeleti templom alapkövét. A miniszterek Piroshchi és Petrescu kabinetfőnökeik kíséretében Bucurestiből érkeztek meg Tusnádfürdőre, amelynek állomásán Brimba ezredes vármegeyi prefektus, Tusnádfürdő polgármestere, a katonai előkészítők, az országőrök és a nemzeti gárda egységei, a kulturális és sportegyesületek küldöttsége, valamint nagyszámu küldöttség fogadta őket. A katonazenekar hangjai mellett a miniszterek és az ünnepségen megjelenők a gör. keleti kápolnába vonultak, ahol Jacob Simion lelkész istentiszteletet tartott. Majd a miniszterek és kíséretük a görögkeleti székesegyház részére kijelölt helyet szemlélték meg, ahol Victor Nistor, Nicolae Balan erdélyi metropolita képviselőtében tartott istentiszteletet és beszédet, méltatva az új templom felépítésének jelentőségét.

SERBAN MIHAIL ÁLLAMTITKÁR BESZÉDE

Dr. Serban Mihály földművelésügyi államtitkár mondotta el azután az ünnepi felavató beszédet.

— Azért jöttem az erdélyi Csikmegye csodálatos népe közé. — mondotta, — hogy kötelességemet teljesísem veletek és vallásunkkal szemben, az összeséggel szemben, hogy megfelelő hajlékot építsünk a mindenható részre, aki mindnyájunk felett őrökdi. Mi úgy tekintjük ezt a román templomot, mint egy pálcát, amely utat mutat nekünk arra a nagy harcra, amelyet II. Károly király Ófelsége mely bölcsességgel irányít, hogy biztosítsa az ország javát és jövőjét. Ez a templom a szeretet megerősítésének, az egyéni érdekeknek a közös alá való rendelése és a hit megerősítésének hajléka kell legyen.

— Erdélyben, a szabadsáért vívott történelmi harcok színhelyén régi hagyomány a különböző nemzetek hitének kölcsönös tisztelésében tartása.

Az, aki ragaszkodik a saját nemzetéhez, még nem szükséges, hogy a többi nemzetek ellensége legyen. Hogy mi ortodox románok, a jó Isten segítségével nagyobb templomot építettünk, mint az, amely az országot mellett van, nemcsak egyesek öröme kell legyen, hanem mindnyájunk elégtétele. Mikor ez előtt 10 évvel felépítették a román. kath. templomot, én szívem mélyéből járultam hozzá adományommal ennek a költségéhez és más románokat is biztattam arra, hogy kövessék példámot, Nagy elégtétellel részemre — és ezt

nagy örömmel közlöm mindnyájukkal, — hogy a román. kath. egyháznak egyik fia, most viszonzásul a maga részéről 200 ezer lejes adománnyal járult hozzá a mi templomunk felépítéséhez.

— Ha az Erdélyben élő három nemzet úgy gondolná, hogy mindig egymás ellen kell hadakoznia, teljes lehetetlenség volna olyan politika és államvezetés elképze-

RIÓ MOZGÓBAN:

Ma és a következő napokon mindennap 3, 6 és 9 órakor: Két világsláger. Ne mulassza senki megnézni.

I. URAGANUL

Monumentális rendezésű filmdráma. Fősz.: DOBOTHY LAMOUR és JOHN HALL.

II. SZAZ ÉRŐLÉSI ÉS EGY LEÁNY

Fősz.: a közönség kedvence, a bájos DEANNA DURBIN, partnere: LEOPOLD STOKOWSKY. — Helyárak: az összes taxákkal 19 lej.

lése, amellyel mindnyájan elégedettek lehetnének.

Ez a felfogás egy régi boldogtalan végzet mtgújodását jelentené, ettől az Istentől a természeti kincsekkel és értékes erényekkel megáldott földön. És miután nem kormányozhatunk egy szerre mindnyájan ugyanabban az időben és anarchiába sem élhetünk, azoknak kell kormányozniok, akik számbelileg tulsulyban vannak.

Ugy a hatalom észszerűsége, mint a demokrácia lógikája igazolja ezt az álláspontot. És ha ez az igazság érvényes a békében, annál parancsolóbb azokban a történelmi időkben, amelyekben ma élünk.

— Most méginkább, mint valaha, számolni kell azzal, hogy még a legkisebbnek is annál inkább kell egye-sülni és tömörülnie, minél kisebb.

Azok, akik még a jelenlegi közös veszélyben sem térnek észre, áru-lói saját érdekeiknek.

Eppen ezért most még inkább, mint valaha, keresnünk kell azokat az okokat és érdekeket, amelyek összefűz-nek, egyesítenek bennünket és mellőznünk azokat, amelyek szétválasztanak.

Annyi, de annyi érdek és szempont kapcsolja egybe ezen a földön valamennyiünk sorsát, hogy a lelkiismeretlenséggel volna határos, ha nem hallgatnánk meg az idők felsőbb parancsoló szavát. Ezért jogos annak megállapítása, hogy

aki most nincs velünk, az ellenünk van és egész Erdély ellen van!

— Ha hiszünk az Istenben, az egyedüli Mindenhatóban, ugy ebben az országban mindenkinek, vallásra és nyelvre való tekintet nélkül nem lehet más jelszava, mint az, amelyet előrelátó bölcsességgel irt a mi királyunk Románia címerére: *Nihil sine Deo!* (Semmit Isten nélkül.)

Mihail Serban nagyhatású beszéde után dr. Zigre Miklós vallási- és művészeti miniszter beszélt és hangsúlyozta, hogy Románia azon a békeuton halad tovább, amelyet II. Károly király Ófelsége jelölt ki, az ország belső megerősödése érdekében. A lelkes hangulatú közönség után Zigre miniszter visszautazott Bucurestibe, Serban államtitkár pedig Kolozsvárra.

Rádió

HÉTFŐ, október 16.

Bucuresti. 730: Reggeli műsor. Hanglemezek, ritmikus torna, orvosi és háztartási tanácsok. 12: Pontos időjelzés, vizállásjelentés, hírek, hangversenyek. 13: Sporthírek. 13,10: Dinicu zenekara. 14,10: Hírek és zenéje. 20: Román lemezek. 20,45: Felolvasás. 21: Rádiózenekar és énekcar. 22: Hírek. 22,30: Hírek magyar nyelven. 23,15: Vendéglői zene. 23,45: Hírek.

Budapest I. 7,45: Torna, hanglemezek. 11: Hírek. 11,20: Felolvasások. — 13,10: Balalajkazené. 13,40: Hírek. 14,30: Szalonzene. 15,30: Hírek. 17,15: Diákféltóra. 17,45: Hírek. 18,15: Előadás. 18,50: Hangfelvétel. 19,20: Rajközzenekar. 20,15: Hírek. 20,25: Harmonika-kettős. 20,40: Előadás. 21,10: Zenekar. 22,40: Hírek. 23: Cigányzene. 23,30: Előadás. 21,10: Zenekar. 22,40: Hírek. 23: Cigányzene. 23,30: Előadás. 24: Jazz dalok. 1,05: Hírek.

Valódi ango

szövetek viselőjét felhívjuk a minden versenyen felüli tiszta gyapju

Dombria

szövetekre, amelyek szépségben, tartóságban egyenrangúak az angolal. 75 centi szélességben 350 lejtől vannak 450 lejig. Egyedüli elárúsítóhely Str. Reg. Maria 4. Bejárat Str. Brătianu 19. felől is. Két szoba, konyha lakásomra társnót keresek. Komoly háziszöveget beállításánál segédkezést vállalok.

Siremléket emelt az ország munkássága a tragikus halált halt dr. Bőszörményi Emilnek

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) Az ország munkássága közadakozásból díszes sir emléket emeltetett a nagyváradi temetőben a tragikus halált halt dr. Bőszörményi Emilnek, a munkásság egykori nagy vezérének. A díszes emlékmű felavatása ünnepélyes keretek között október 29-én délelőtt 11 órakor történik meg. Az avatóünnepségen az ország egész munkássága, így a szomszortományi szervezetek is, képvisel tetik magukat.

Reuter jelenti:

(BERLIN.) Az utépítési és a vasutvonal helyrehozási akció teljes erővel megindult az elfoglalt területeken. Varsótól 150 kilométeres körzetben a vonalakat már mind járhatókká tették.

(BRÜSSZEL.) A Nation Belge című lap heves támadást intézett Nagybritánia ellen, amelynek kormánya szerint a tengeri háborút még jobban szigorítani akarja.

(BERLIN.) Berlin és Danzig között má-tól kezdve naponta 3 D. vonatpár közlekedik.

(BELGRÁD.) Tegnap nyitották meg a belgrádi, őszi mintavásárt.

(RÓMA.) Mussolini Hedda, Clano gróf felesége újabb délamerikai utra készül.

(WASHINGTON.) Rooseveltt elnök Hyde parki nyaralójába utazott, ahol két napot fog tölteni.

(LONDON.) VI. György uralkodó és felesége megtekintették a légvédelmi parancsnokság központi hivatali helyiségeit.

(PÁRIS.) Lebrun elnök magánkihallgatáson fogadta Zaleskyt, az új lengyel kormány Párisban székelő külügyminiszterét.

(BERLIN.) Darrée földművelésügyi miniszter a Berlin melletti „Vezérképző” iskolában előadást tartott a háborús földművelés szabályairól.

(LONDON.) Az amerikai körútra indult Duff Cooper 27 előadást fog tartani.

(MOSZKVA.) A szovjetunió területén nagyarányú előkészületek folynak a forradalom évfordulójának ezidei megünneplésére. Moszkvában, Leningrádban, Niznijnovgorodban, Kiewben, Tobolskban és Vladivosztkban csapatszemlék lesznek.

(SANTIAGO DU CHILL.) A csillel kormány nagyobb összeget fordít a partvédelem megerősítésére és tengeraltjáró üldözők építésére.

(SZÓFIA.) A bulgár kormány 12 mozdonyt rendelt Németországból, amelyeket a vállaló gyár a háboru ellenére is leszállít.

(PÁRIS.) Német tengeraltjáró megtorpedózta a francia kereskedelmi flotta legnagyobb olajszállító hajóját. A legény-séget sikerült az égő és süllyedő hajóról megmenteni.

(STOCKHOLM.) A svéd kormány behívta az északvédországi tartalékosokat is.

(SZÓFIA.) Bogjeff ezredes közelebből ismét visszautazik Moszkvába.

(STOCKHOLM.) A kormány 2 százalékkal emelte a dohánytermékek árát. Az így befolyó többletjövedelmet a hadfelszerelés céljaira fordítja.

(BRÜSSZEL.) A kormány a bányászhiány miatt elhatározta, hogy 14.000 bányász elbocsájtja a hadsereg szolgálatából.

(RÓMA.) Megnyitott a Róma—Wien és a Venezia—Wien közvetlen vasutforgalom.

(KRAKKÓ.) A krakkói lengyel színház megnyitotta kapuit és lengyel nyelven tart előadást.

(MOSZKVA.) A török földművelésügyi miniszter Moszkvába érkezett, hogy megtekintse az orosz mezőgazdasági kiállítást. A látogatásnak kizárólag tanulmányi jellege van.

Csillárvételnél
tekintse meg
újgyűjteményünket
GRUNWALD JAKAB
CALA
DECEMBER 23.
TELEFON
741.

SIEMIKOVCE

„Hősi halálom“ emlékére

Irtta: EGYED ZOLTÁN

(BUDAPEST.) Izgalmas dolog volt vasárnap az elmúlt hetekben a német hadiszállítás jelentéseiből azokat a régi, jólismert neveket, amelyek a történelmi idők sülyesztőjéből úgy emelkedtek fel, mint valami kísérteties szellemek. Radom, Snyatin, Gorodok... megannyi hely, amelyeken keresztül megvoltam huszonnégy évvel ezelőtt. Siemikovce nevét olvasva pedig külön megdobbant a szívem. A híres siemikovcei csatában ugyanis, amelyről a történetében azt a külön magyar vonatkozású hírt is olvastam, hogy

„... volt 21-es kolozsvári honvédek emlékünnepe rendeznek a csata emlékére, amelyben az ezred kitűnő katonái magat — annak idején, huszonnégy évvel ezelőtt annak rendje és módja szerint elestem. A kolozsvári „Ujság“ című napilap, amelynek versorvos munkatársa voltam, gyönyörűen is parentált, odahaza megsirattak s a legutóbbi, huszonnégy évvel később megemlékeztem meg „hősi halálom“ történetét.

Történet pedig a dolog a következők szerint:

1915. szeptember 9-én délben érkeztem Siemikovceba. Nyomorúságos kis falu, pár rongyos rutén kaliba a falon túl a Lypa partján. Az innesső parton a tulsón az oroszok. A híres, nevezzük szedett-vetett Hoffmann-hadtesthez tartozó 39. dandárparancsnokságnál voltam telefonos és parancsértész. Azt mondja nekem a dandár vezérkari tiszt, Stümpfl százados ur (a schuschmigi Ausztria utolsó napjaiban tábornoki rangban Bécs város parancsnoka):

— Du, Egyed, itt ez a jelentés, lovagok csak le vele Trembowlába. De nehogy a töltésen, az országuton lovagok, mert az oroszok belátnak a tulsó partról, hanem kerülj le az erdő felé. Hosszabb az út, de biztosabb...

Szép, ragyogó őszi nap volt és csend, mint egy olimpiai ligetben. Ah — gondoltam magamban — ezek biztosan alusznak odaát, vagy tetvéskednek — majd nincs jobb dolguk, minthogy rém lövöldözzenek... És elindultam az uton, „teljes alakot“ mutatva.

Harminc lépést sem tettem, megszólalt odaát egy géppuska. Majd még egy, majd egy harmadik is. Sziszegtek a golyók, mint a veszekedett fene. Az első pillanatban megrökönyödtem, direkt sértve éreztem magam, de a következő pillanatban már, anélkül, hogy ezt előre megfontoltam, vagy átgondoltam volna — szó nélkül lefordultam a lóról, mintha eltaláltak volna. Feküdtem a ló lábánál, de a géppuska nem eresztettem el. A géppuskák még köptek egyet-kettőt, aztán hallgattak. A lovam elkezdett legelni a szarvak szélén. Lelőttek az oroszok.

A halott Egyed zászlós erre szépen elkezdett gurulni a magas uttestről, centiméterről, centiméterre az erdő első bokrai felé. A ló követte, legelve. Az oroszok a magas fűben nem láthatóak, a legelő lovat pedig nem bántották. Így menekültem meg.

A komandóról látták távcsövön, hogy elestem. Megtelefonálták a hadvezetést, belekerültem a Verlustlistába. Halálom megjelent a kolozsvári lapokban és azóta is élek.

— Megette a vezércikkét. Newyorkból jelentik: Robert Jones dallasi (Texas) lakos kijelentette, hogy megeszi a helyi sajtó első cikkét, amely Roosevelt elnököt dicséri. Néhány nap múlva a „Dallas Journal“ vezércikkben melegen üdvözölte az elnök társadalombiztosítási tervét. Jones a cikk egyik példányát tanuk jelenlétében laboratóriumba vitte, ott a papírt vegyi uton szétvitte és keményítővé változtatták, amelyet Jones pástétomba sütvé, a cikk szerzőjének jelenlétében jóízűen elfogyasztotta.

„Én nem születtem palotában, Fabölcsőben ringatott az anyám“

Dudra Béla

A ZSILVÖLGYI MUNKÁSOK KÖLTŐJE,

aki első versét 11 éves korában, az iskola padjai között írta meg

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Most egy éve találkoztam először vele az erdélyi magyar nótaszerzők és szövegírók ismerkedési összejövetelén. A magyar dal szeretete hozta ide messze Petrozsényből. Az alacsonytermetű, sovány, csontosarcu férfiú már akkoriban magára vonta a megjelentek figyelmét értelmes hozzászólásaival. Sajnos, az értekezlet után sürgősen haza kellett utaznia s így nem volt módunkban bővebben is beszélgetni vele, miért is csupán nevét jegyeztük fel.

Aki a munka ritmusából 800 verset farag

Azóta többször is felkreesett. Legutóbbi alkalommal hóna alá szoritott hatalmas csomagot köszöntött be.

— Ne méltóztassanak haragudni, ha esetleg háborgatom — mondja, szinte bántó alázatossággal —, de véleményét és tanácsot szeretnék kérni költeményeimre vonatkozólag.

Azzal elémolja a kézirat kötegeket. — Ezek mind verseket tartalmaznak? — kértem elbámulva — hány vers van összesen?

— Nyolcszáz körül — jelenti ki határozottan, némi büszkeséggel.

Megemelem a csomagot. Még sulyra is jelentős. Közel négy kiló. Vajjon irodalmi szempontból is ekkora értéket képvisel? — gondolom aggódva. — Is-tenem! — mit mondjak ennek az embernek, aki annyi sok csalódás után talán utolsó mentsvárként kopogtatott be hozzánk?

Beszélni kezd:

— Jómódu iparoscsalád gyermeke voltam. Édesapam mindent elkövetett, hogy tovább tanuljak, de bár kitűnő bizonyítványokat vittem haza, engem csak a gépek érdekelték. Minden szabad időmet a gyárban töltöttem és ropantul büszke voltam apámra, aki főgépész minőségben, szép, tiszta kék ruhában rendelkezett a munkásoknak. Így lettem én is iparos. A nagy világegészkor aztán engem is elsöpört az élet. Rengeteget szenvedtem. Azért mégis kellemesen emlékszem vissza arra az időre, midőn 1916-ban az S. M. S. Erzhergog Friedrich nevű pánccélus hadihajón teljesítettem szolgálatot. Pár évvel ezelőtt sulyos gyomorbajom miatt nyugdíjaztak. Mikor felgyógyultam, a feleségem lett beteg. Több, mint egy éve fekszik a kórházban. Az orvos szerint menthetetlen.

— És most egyedül vagyok, kietlenül. Nincs más vigaszom, csak a verseim. Ezek az én hűségese barátaim. Ha nem lennének, akkor már nem volna miért éljek! — mondja és felsóhajt.

Amíg beszél szemem különös fényben csillognak. Élete legfőbb mozzanatait filmszerű gyorsasággal pergeti le előttem. Szinte látom a műhelyeket, ahol dolgozott, a hadihajót, a tengeri kalandjait, amelyeket átélt. Valami csodálatos áhítat fog el annak tudatára, hogy ez a zember mindezek mellett ráér verseket is írni.

Kibontom a csomagot. Legfelül nyomtatásban megjelent kötetet találok. 1932-ben adta ki Szatmáron. Mikor olvasni kezdek, bocsánatkérően újra megszólal:

— Ha a sorok között itt-ott netalán egy kis tévedést vagy hibát fedeznének fel, legyenek elnézőek! Sajnos a kézirat annak idején oly kezébe került, aki a magyar nyelvet nem bírta eléggé, ezért ahelyett, hogy hibáimat kikorrigálta volna, igen sok helyen még a szavaimat is kiforgatta, soraimat szétzaggatta. De ez mind járatlanságom-

ért történt, hiszen munkás voltam, keservesen dolgozó. Hogyan is érhettem volna rá tanulni valamit? Én csak azt tudtam megírni, amit a sok kintől meggyötört lelkem sugallt.

Elgondolom, ha ez az östehetség csak középiskolát végezhetett volna, hogy stílusztikai, poétikai és retorikai alapismeretek birtokában alkothasson...

De dilettánsnak tekinteni így sem lehet, az bizonyos, mert bámulatos gondolati gazdagsággal és kifejező erővel rendelkezik. Pontosan meghatározni, hogy költeményeit elnevezés szerint csoportosítsuk, azok rendszertelensége miatt lehetetlen volna. Hogy mégis bemutathassuk, idézni fogunk sorairól. Például: „Kialszik a lámpa“ c. versében megkapóan így elmélkedik az elmúlásról:

„Hova visz utad? Nézd ott a vég!
Tükrödből rád egy sápadt arc tekint:
Hol van szemed mosolygó fénye?
S hol van már az a jó fiú, az a szelid?“

Tengerész korából való a következő kép:

„Ott ültem hajóm oldalán,
Elmerengve figyeltem a tengert
A ködös hideg őszi éjszakán,
Láttam tovattünni a novembert:
Fázósan futott a szürke habokon!“

Egyik versében, világgal és önmagával meghasonlott emberként így kiált fel:

Holt vágányra futott
A világ-gépezet,
Nyomor, halál árja
Irtja a népeket;
Holt vágányra siklott
Az ész és gondolat,
A posványban fürdik
Ki döngtet orموkat...“

Természetesen, vannak értéktelen költeményei is. De azokat sem lehet férgyelmen kívül hagyni, mert belőlük — minden naivságuk dacára — lenyűgöző erővel sugárzik ki a jóban, rosszban való élniakarás.

„Kár azokra követ dobni,
Kik még tudnak álmodozni!“

védi meg önmagát a szigorú kritikusokkal szemben, mert, hogy alkotásai nem remekművek, azt ő is tudja, sőt be is vallja: „Ha a sorok között itt-ott netalán hibát fedeznének fel, legyenek elnézőek, mert abban is van élet. Talán ez is szimbólum. Az élet csapkodó, bősé hullámainak szimbóluma.“

Élniakarásának leghűbb bizonyítékai az alábbi sorok:

„Hív az élet: zsong, buzog a vér,
S nem kísért többé sötét halál:
Ha buzgón s vigan törtetünk a léttel,
A sors, e csalfa lány az életre méltó-
nak talál.“

Munkássorsa nehéz keresztjének hor-
dozása közben néha lázadóva kiált fel:
„Lázás, forrongó utcák,
— Hol születnek retentő gondolatok —
Nyomortól s vértől tespedten usznak,
Míg a bőség valahol mulat s dalol...“

Majd átcsap a másik végletbe és így ír:

„Ez életünk, mint perc — mulandó s rövid,
Oly sötét lelkünk, ha benne nincsen hit.
Kisérte rögös utunk a múlt és jelen,
De ahol Te vagy Uram, — lelkünk a győ-
zelem.“

Munkás létére, forradalmi eszmék által nem hagyja magát félrevezetni. Ellenkezőleg. Igen sok esetben ő inti nyugalomra sorstársait: „Küzdjünk egymás mellett békében, mi, a nehéz lét gyötört harcosai.“

Ez volna röviden Dudra Béla, a petrozsényi munkásköltő, aki nappal kezében szerszámmal szerzi meg a mindennapi kenyeret, hogy este remegve vezethesse a tollat hófehér papírlapon, hogy a vérbeborult emberiséget „csékely erejével és tehetségével“ vissza-könyörögje a műhelyekbe és az íróasztalokhoz.

Sz. Nagy Endre.

Betegségélyzői bélyegek

valamint posta-, drogéria, okmány, turisztikai, számla és aviátia bélyegek is a legnagyobb címletekbe is állandóan kaphatók a

Cal. Regele Ferdinand 59. Dohánytözsében

(Régi betegsegelyzővel szemben.)

Minggu ben Silat vége

(SIANGAPORE.) Minggu, akit sok ezer turista ismert, mert egyike volt a legügyesebb buvároknak, nincs többé. Minggu legfűrgébben vetette magát a habokba a bedobott pénzdarabok után, leggyorsabban találta meg a mélyben a sülyedő ezüstpénzeket és széles vigyorgással, társait megelőzve bukkant fel ismét a vízből. Több mint ötven esztendeje szórakoztatta Minggu az európai és amerikai turistákat buvárműtatványaival.

Mindenki, de különösen a benszülőtek azt hitték, hogy burokban született, mert akárhány cápa ólálkodott is a közelben, Minggu nem törődött velük, csak lemerült a pénzdarabok után a mélybe.

Egy holland hajó utasait mulattatta Minggu, már harmadszor igyekezett lebuksni, mikor hatalmas cápa árnyékát pillantotta meg a hajó fedélzetéről, rákiáltottak, ő azonban vagy nem hallotta, vagy nem akarta hallani a figyelmeztetést és ez volt utolsó mutatványa.

Lassanként a víz, ott, ahol lebuksott, vérvörössé lett, egy pillanatra Minggu megjelent a víz felszínén és kétségbeesetten kiáltott segítségért, társai is ki is ragadták, de már későn, nem lehetett rajta segíteni. Balkarját többől harapta le a cápa és minkét lába is rettenetesen össze volt marcangolva.

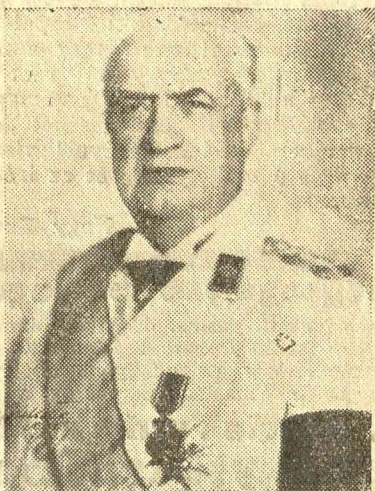
Minggu ben Silat, a maláj buvárok „sztrája“ életveszélyes mutatványival átlagban 25 dollárt keresett naponta. Ez nagy összegnek számított a szigetvilágban. Legtöbbször olyankor kereszte, mikor világkörűl uton levő gőzcsők kötöttek ki a partokon.

Egy évvel ezelőtt az Empress of Britain világkörűl uton levő utasai annyi pénzt dobáltak a tengerbe számára, hogy a kihalászott összegből egész éven át gondtalanul eltartotta önmagát és családját. De Minggu nagyszívű ember is volt és megosztotta gazdagságát azokkal a buvárokkal, akiknek nem kedvezett annyira a szerencse.

Nevezetes volt arról is, hogy mindig égő szivarral a szájában bukkott a víz alá. Mielőtt azonban feje a víz alá került, a szivart ügyes mozdulattal befelé fordította a szájába és mikor kibukott a habok közül, a szivar ismét ott füstölgött ajkai között.

A maláj buvárok között régi mondas az, hogy a cápák mindig a legöregebbeket viszik el legelőbb. Minggu már hatvan esztendő volt, de mindig csak nevetett ezen a babonán, nem hitt benne.

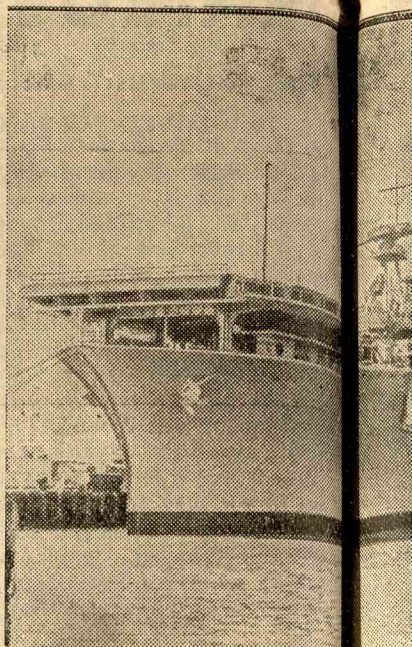
— Cigánytánc. Különös képet közöl a Daily Express, „Esküvői tánc tűz fölött“ címmel. A fényképen spanyolos jellegű ruhába öltözött fiatal lány és fiatalember áll. A magyarázó szöveg szerint yorkshirei cigányok, akik cigányszokás szerint (?) magasan lobogó lángok között kénytelenek esküvői táncot jární. A képen látható fiatal házaspár kétségbeesett arccal ugrál a tűzben.

ARGETOLANU CONSTANTIN, a román politikai és gazdasági élet kimagasló személyisége, aki II. Károly király Őfelségének osztatlan bizalma alapján mély bölcsességgel és szilárd céltudatossággal vezeti a Nemzeti Ujjászületés Frontjának második kormányát.

Francia katonai egységek vonulnak a nyugati hadszíntér felé.

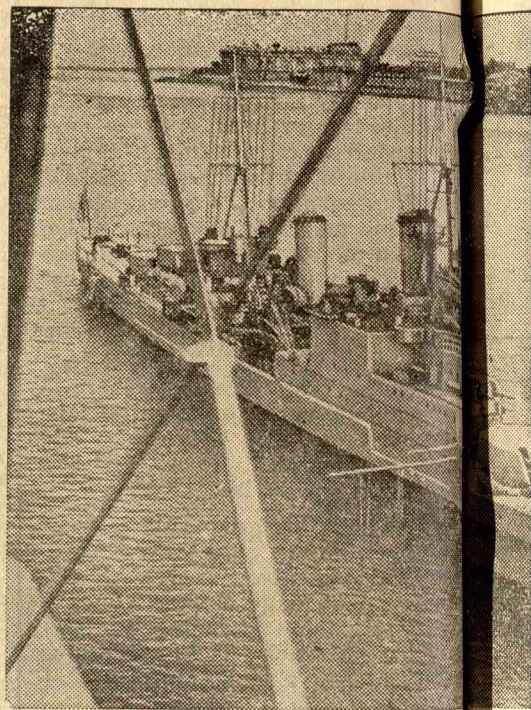
Angol repülőgépanyagok sülyesztett Casonló

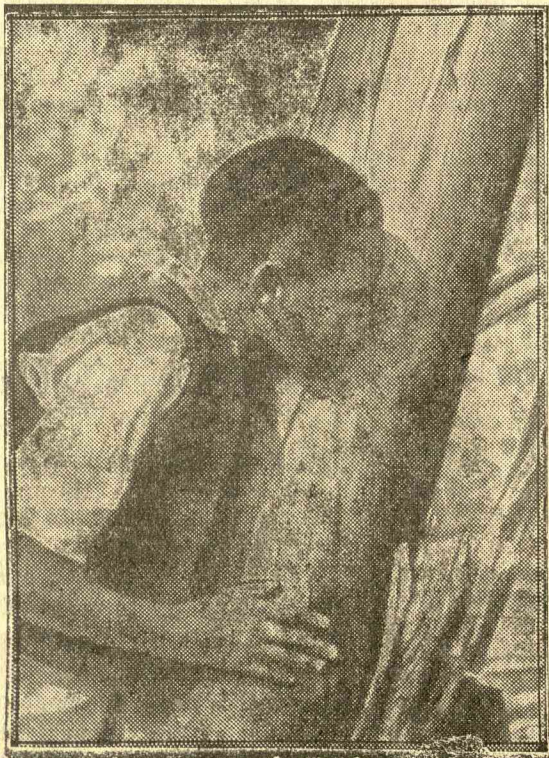
ALEXANDRU RADIAN, az új sajtó- és propagandaügyi miniszter, aki nagy ambícióval és hozzáértéssel vette át elődjétől a propagandaügyi minisztérium vezetését.

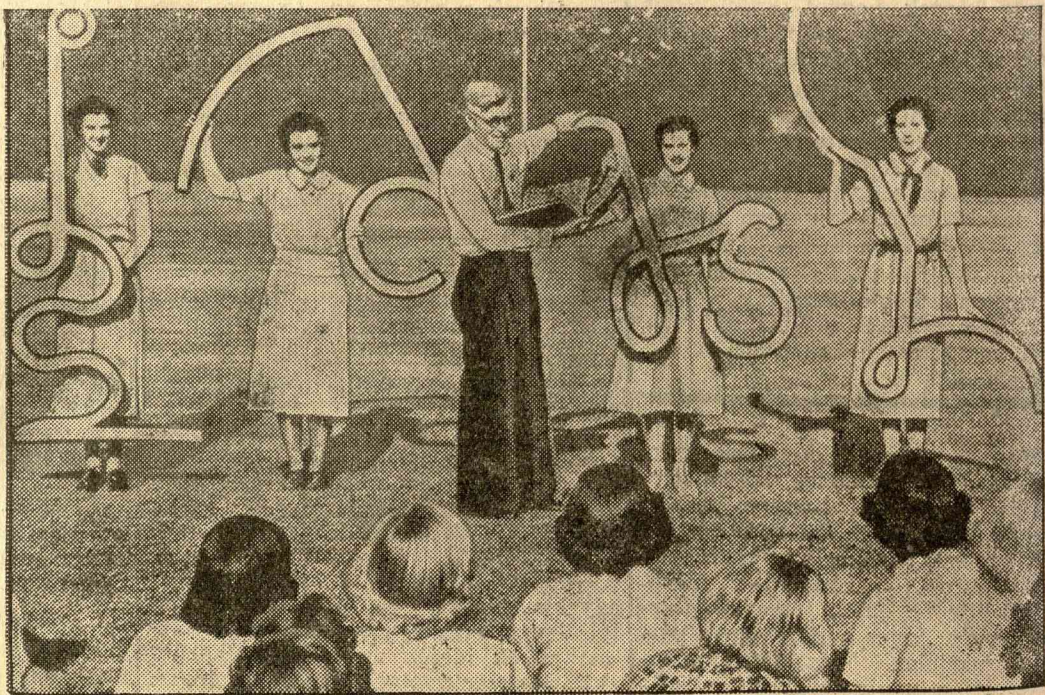
NEM KELL KOMOLYAN VENNI. Ezeket a felfegyverzett amerikai hölgyeket nem kell komolyan venni, mert nem tagjai semminemű katonai alakulatnak, csupán csak a hadsereg napjának tiszteletére álltak sorfalat a felvonuló csapatok előtt.

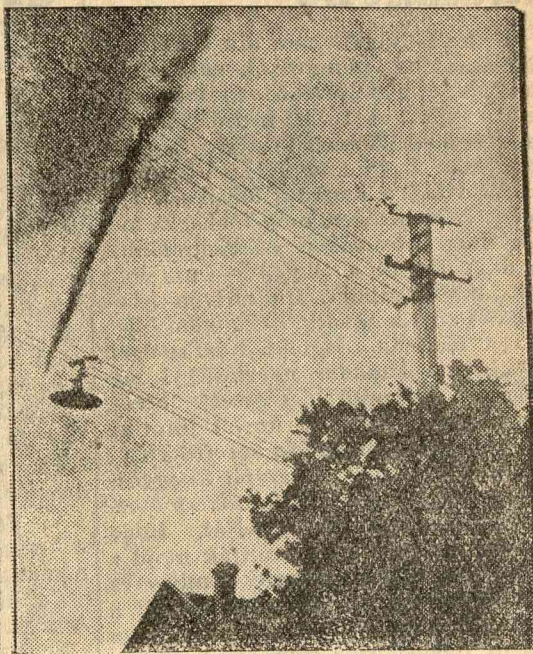
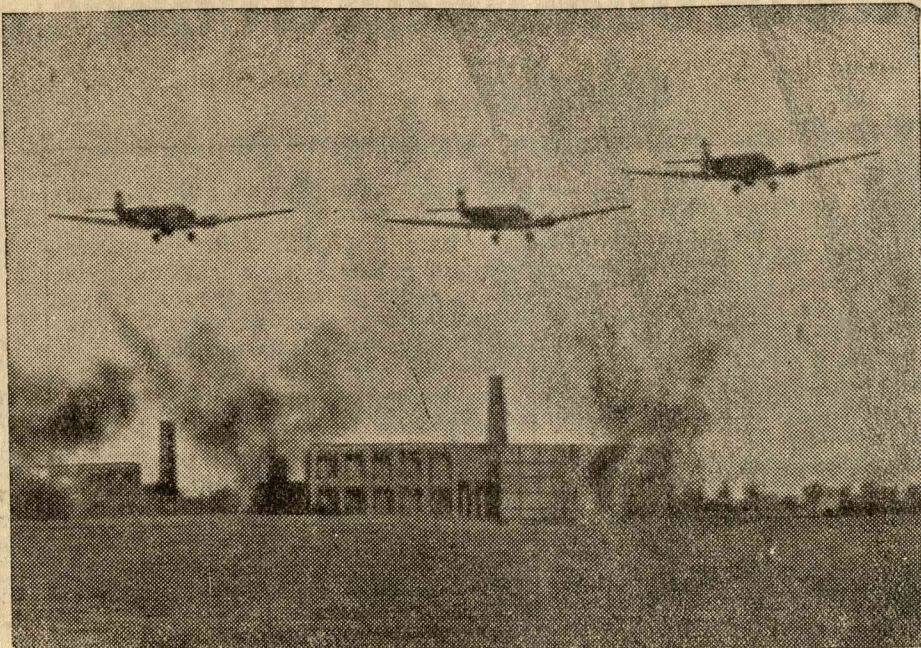
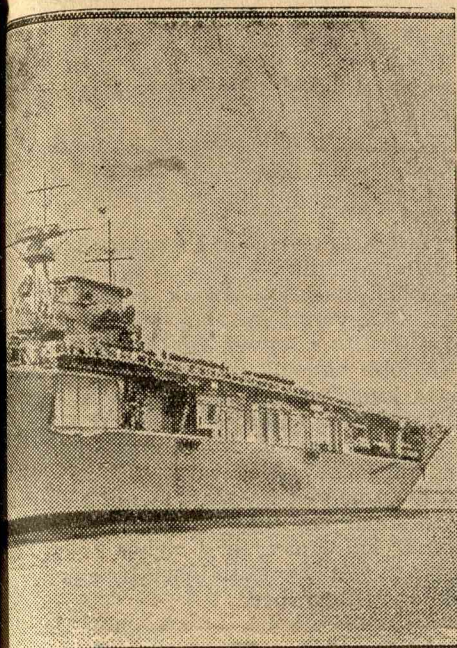
ANGLIA LEGMODERNEBB CIRKUSZOLG
Most bocsájtotta vízre az angol ad a le a le
nevi cirkáló. 00 ton

VIZ HELYETT BANÁNOLAJ. Ez a Kenya-i benszülött gyermek nagy banánfából szív ki nedvet, hogy szomjúságát csillapítsa.

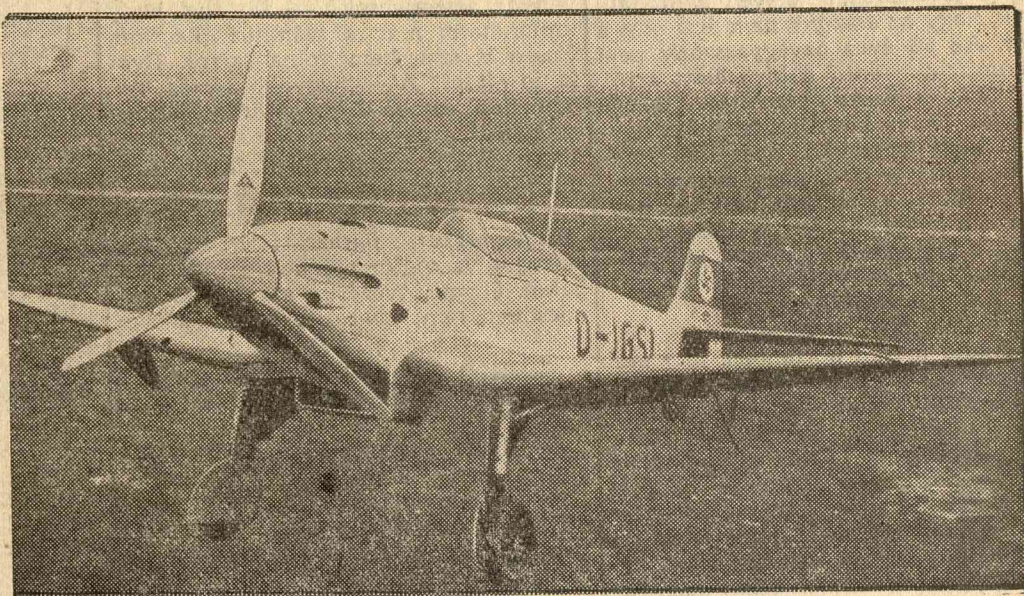
UJRENDszerű GYORSIRÁS-TANÍTÁS. Egy kaliforniai tanító találta ki a képünkön látható módszert, mely abból áll, hogy az egyes gyorsíró jeleket kartonból vágja ki, hogy a gyermekek emlékezetében annál inkább megmaradjon.

...nemrég bocsátottak vízre az el-
...sonló típusu hajó helyébe.

VIGYÁZAT: LÉGITÁMADÁS! Francia városi kép a riadójelzések után.

TELITALÁLAT! A nyugati frontok felett kemény ütközeteket vívnak az ellenfelek. Az egyik német gép telitalálatot kapott és lezuhant.

...SZOLGÁLATBA LÉPETT.
...a legújabb „Sheffield”
...célzó, 60 tonnás

UJ MUNICIÓ ÉRKEZETT. A japán gyalogság nagy örömmel csomagolja ki az új municiót.

A NÉMET LÉGIHADERŐ UJ GÉPEI. A Harmadik Birodalom hadvezetősége most ezeket az óránkénti 485 kilométer sebességet elérő vadászgépeket alkalmazza a nyugati hadszíntereken.

AZ OROSLÁNNAL. Egy híres amerikai állatszelidítőt mutatunk be abban a pillanatban, amikor az egyik felbőszült oroszlán védelméül egy széket tartva igyekszik tekintetével megfélemezni az állatot.

SÜKETNÉMA „KARÉNEKESEK”. Cincinnatiban a süketnémák részére egy templomot építettek. A karénekesek is csak jelbeszéddel énekelnek.

Allamgond

Születésük pillanata óta a kanadai ötosikreknek minden életmegnyilvánulása a legteljesebb nyilvánosság előtt zajlik. A róluk készült filmek, a rengeteg újságcikk segítségével pontosan figyelemmel kísérhetjük az egész világot a kanadai ötosikrek fejlődését. Nemrégben még többszáz méteres terjedelemben cucizótudományukat láttuk a filmen — ma már iskolába kerülnek. De milyen iskolába? Ez itt a kérdés. A kanadai ötosikrek Kanada legfőbb büszkeségei. Amikor a kanadai nevelésügyi miniszter tudomást szerzett arról, hogy iskolakötelezett korba jutottak az ötosikrek, magához kérte Olive Dionnet, az ötosikrek atyját és együttesen hosszasan megvitatták az ötosikrek nevelésének módját. Hogy milyen tantárgyakra tanítják majd a Yvonne, Marie, Anette, Emilie és Lucille Dionnet, azt eldöntötték a tanácskozáson. Abban azonban nem tudott megegyezni egymással az apa és a kultuszminiszter, hogy milyen nyelven oktassák az ötosikreket. Az apa francia nyelven szeretné képezni leányait, a nevelésügyi miniszter viszont az angol nyelvű tanítás mellett foglalt állást.

Inkább raboskodik, de nem beszél

A csikágói Daisy Tegtmayer ötödik éve raboskodik már az amerikai cook megyei börtönben, eleven cáfolatú annak, hogy az asszony nem őrzi meg a titkot. Az 53 éves özvegyasszony nem akar számot adni a bírő előtt arról, hová tett a kiskoru gyámoltja 30.000 dollárját. Hiába könyörögtek neki ügyvédek, hogy beszéljen, hasztalanul fenyegette meg a bírő, hogy megbünteti, ha továbbra is makacsodik és nem válaszol a hozzá intézett kérdésekre, az asszony hallgatag maradt és újra, meg újra csak annyit jelentett ki:

— Nem beszélhetek.

Végre is a bírő elvesztette türelmét: — Addig marad börtönben, míg minden kérdésre kimerítő választ nem ad. Az asszony vállat vont, mint akinek minden mindegy és szó nélkül túrta, hogy rácsukják a börtön ajtaját. Nem beszél a börtönben sem és hangját csak akkor hallatja, amikor egészségi állapota iránt érdeklő hozzát kérdéseket, ilyenkor is csak egy-két szóval ad választ. Egyébként naphosszat magabiztosan ül munkahelyén és őrzi a titkot, amiért immár öt éve raboskodik. Az öt év alatt tizenhat ügyvéd többször próbálkozott meg kiszabadításával, de hiába, mert a felsőbírósgok minden alkalommal arra az álláspont-ra helyezkedtek, hogy vagy számot ad a 30.000 dollár titkáról, vagy továbbra is a börtön lakója marad.

A rehabilitált Lucrezia Borgia

Az általános vélekedés Lucrezia Borgiát ma is emberbörbe bujt vadállatnak tekintti, aki úgy adta a mérget barátainak, mint más a macskának a tejet. A modern tudomány azonban rehabilitálta a híres mérgekeverőnt. A Cambridge Modern History „kedves, kifogástalan, kissé bánatos nőnek” jellemzi, az Enciklopédia Italiana pedig így ír róla: „Élete gáncstalan volt, költők és írók gyakran nyilvánították hódolatukat és csodálatukat jósága, kedvessége, tisztességes magaviselete és szépség iránt — s dicséretben volt ugyan némi hizelgés, de az igazság biztos alapján nyugodtak.”

— Meghalt az ügyvédek legnagyobb ellensége. Londonból jelentik: Croydonban hetvenhatéves korában meghalt Percy Ernest Hurst ismert különc. Mindig feltűnő fekete kabátban járt, amelynek hátán ez a nagybetűs felírás volt olvasható: „Örizzétek az ügyvédektől.”

—o—

Sátoros beduinok a város alatt...

A törzsfőnök „véleménye” az európai helyzetről

(BUDAPEST.) Néhány nap óta sátoros arabok tanyáznak a környéken. Még pontosabban: beduinok, sivatagi beduinok. Hogy honnan kerültek elő, a jó Isten tudja, egyszerre csak feltűntek itt s mire e sorok megjelentek, talán már tovább is álltak. Most is fekete lebernyeget viseltek, fejükön kefija volt lőszórfarokkal lekötve, mint odahaza. Kifeszített sátruk olyan, mint egy denevérszárny.

Na, arabul is rég nem beszéltem! — gondoltam.

— Saida, effendim! — léptem eléjük s kezemmel, apró hullámokban, felváltva a mellemről a homlokomig. Ez az a híres hármass keleti köszöntés. Annyit jelent, hogy szívennem érzem, számmal mondom, agyammal gondolom hogy üdvözöllek benneteket, örömmel jöttem hozzátok.

Arcuk ragyogott, tiszteletteljesen meghajoltak:

— Selam alejküm, effendim.

— Nasil siniz, effendim? — Hogy vagytok, urak? — folytattam rögtön.

— Tesekkür ederim, effendim, ejiejim, — jól vagyunk, — felelték vigyorogva.

Miért vigyorognak ezek?

— Nerede-dir hanin effendi? — hol van az asszonyotok? — De alig, hogy kimondtam, már a számhoz kaptam, vissza is szerettem volna szivni. Ilyet ki is ejteni! A legnagyobb sértés mohamedán ember felesége iránt kérdészködni!

De azután megbékültek, csak folyton tovább vigyorogtak. A főnökük bement a sátorba, kihozott két nargilét, gyékényszékét, paraszat... s pár perc múlva vigan pöfékeltem a vizipából. Olyan élvezettel szoptam a gumicsövet, mint gyerekkoromban a cucilit.

— Miért jöttek el hazulról? — kérdeztem. — Mit csinálnak itt Európában?

— Ha te azt tudnád, uram! — felelte a főnök.

— Na mondd csak!

Először hátralesett, nem hallgatózik valaki, aztán a fülemhez hajolt és úgy mondta:

— Élvezzük a ti rothadásotokat!

Nem értettem.

— Mit élveztek?

— A ti rothadásotokat! — és elkezdett állatiasan röhögni.

Amikor látta, hogy még mindig csodálkozom, mérges lett:

— Hát nem érted? Talán azt hiszed, hogy mi odahaza a sivatagban nem tudjuk, hogy ti halálra vagytok ítélve? Valamennyien, akik itt laktok Európában, a halál fiait vagytok. Nem adok nektek tíz évet és véteket van. És ha tudni akarod: én most kéjutazom.

A sátorban vékony női hang énekelte. Ó, ha megláthatnám. De a ponyva két szárnya, mint két összeszorított ajak, fogódzott egybe.

Marhaságot beszélsz, öreg — gondoltam. — Igaz, elnéztem ezeket a beduinokat az ő hazájukban, otthon, egész nap a szabadban vannak, hempergnek a homokban, vagy jobbik esetben a füben, legeltetnek, szerelmesked-futkároznak, lovagolnak, szerelmeskednek.

Gondoltam, becsalom a városba, meg mutatom néhány barátomnak, elviszem egy-két orientálistához és rendezünk egy vitaestélyt arról, hogy látják csak ugyan a mi válságunkat ott Keleten.

— Bevinnék a városba, — mondtam, — estére visszajöhetsz.

De az öreg beduin a leghatározottabban visszautasította ajánlatomat.

— A városba? Soha! Már két esztendeje vagyok Európában, de még egyszer sem mentem a házak közé. Mindig a mezőkön maradok. Csak estétként szoktam kilopózni a város alá megállók az utolsó kerítés előtt és azazal szórakozom, hogy elkezdek bömbölni, mint egy sakál. Kibömböllek benneteket, megbömböllek benneteket, ahogy tetszik. Egyszerűen röhögök rajtatok.

Na ebből elég volt, gondoltam. Felálltam a gyékényszékéről és elbucsztam. A beduinok visszahúzódtak sátsukba, amelynek ponyváit összezárultak mögöttük. Én pedig bandukoltam vissza a városba, törvények és rendeletek által szabályozott életembe. Mialatt vonakodva, szomorúan lépdegéltem, hátam mögött hirtelen borzalmas üvöltés hangzott fel. Az arab bömbölt, bömbölt utánam, a szabad mezőről, amelyet csak ő tud igazán méltányolni, a mely csak neki adatott meg, visszarugott, mint egy rongyot, a városba, hogy menjek tovább a szemétdombra rohadni...

(b.)

Babonák...

Mi az a babonaság? — kérde Varga János, aki 1877-ben könyvet írt a babonák ellen. (Könyvét háromszáz forint díjjal jutalmazták a magyar orvosok és természetvizsgálók.) A babonaság a józan észnek megtévelyedése — feleli. — Lelki betegség, amely azonban nem éppen gyógyíthatatlan baj.

Sorra veszi tehát a legelterjedtebb babonákat: a boszorkányokról, a rontásról, a kísértetekről, a garabonciásokról, a táltosokról vagy váltottakról, a lidércekről, kincszörzöllekről, az utonjárókról és így tovább és természetesen módon megmagyarázza, illetve megcáfolja őket. Egy csomó babonát azonban nem tart érdemesnek a cáfolatra. Ezeket csakis korlátolt eszű istenteremtői hihetik el, írja, „bár vannak köztük kolyanok is, amelyeket még okos ember se rázhat le mindig magáról.”

Nézzük csak leráztuk-e már őket magunkról 1877 óta?

„Ismerem magam is akárhány okos embert” — írja a szerző — „aki bal lábbal kel ki az ágyból; bal lábra öltözik és vetkezik, mert ez jó a — fogfájás ellen. Más, ha a marka viszket, a hajához dörzsöli a kezét, mert pénzt várhat, még pedig annyit, ahány hajaszálat érintett a tenyerével. Valakinek a jobb szeme viszket, sírni fog; ha a

bal viszket, öröm éri. Akinek pedig a szeme ugrál, azt megverik. Még bizonyosabb a verés, ha a — háta viszket.

A jobb fülcseggés rossz hirt, a bal örömhirt jelent. Szent igaz az is, hogy új házból kihál valaki; hogyha a halott szeme nyitva marad, vár valakit maga után. Az is igaz, hogy a levágott aprójóság nehezen mulik ki, ha sajnálják.

Ha a kés, villa vagy olló leestében hegygel megáll a padlatban, váratlan vendég jön a házhoz. Akkor is vendég áll a házhoz — még pedig nagyon éhes — ha véletlenül egygel a szükségesnél, többre terítették.

Gyermekes háznál le kell ülni, mert elviszik a gyerek álmát. Aki a kisgyereket nagyon megbámulja, megveri azt szemmel. Előlegesen jó, ha az ember a saját kalapját a gyermek fejére teszi. Ha pedig este valamire ráereszkedik, az szerencsés lesz, ha reggel ereszkedik rá, akkor szerencsétlen. Ha a tűz „pör-rül”, akkor veszekedés lesz a háznál. Aki tüzzel álmodik, azt meglopják. Aki álmában halva látja magát, az mátká lesz. Az is mátká lesz, aki étkezés közben két testvér vagy nővér között ül.

Ha várandós asszony benéz a halot-tasház ablakán, néma lesz a gyereke.

Aki koldust elküld a házatól, ikrei születnek.

Ha az eső esik és a nap is süt, akkor az ördög veri a feleségét. Ha villámlás nélkül dörög, akkor egy lélek el-kárhozott.

Nem jó a gyereket békának mondan-ni, mert sokára tanul meg beszélni. At se szabad lépni, mert nem nő nagyobbra.

Az orvosságot nem kell megköszönni, mert nem használ.

A vadásznak, halásznak nem kell szerencsét kívánni, mert a vad és hal mind elkerülk a fegyvert meg a hálót.

A legtöbb babonát ma már csak mulatságos kuriózumnak tartják, de azért van egynehány, amelyik makacsul életben van még ma is. Például a 13-tól sokan idegenkednek. Vannak olyan babonák is, amelyek hosszú pihenés után újra feltámadnak. Így vagyunk ma a „jóslások”-kal, amelyek a nehéz időkkel és a nehéz kereseti lehetőségekkel állnak összefüggésben.

A világ legöregebb herbáriuma

A párisi nemzeti természettudományi muzeumban őrzik a világ legrégebb herbáriumát. A herbárium, vagyis magyarul növénygyűjtemény a XVI. század óta viseli ezt a nevet, azelőtt a fűvészkönyveket hívták így.

A párisi herbárium több mint 30.000 csomagot foglal magában, mindegyikben 60—100 példánnyal. Amellett, hogy olyan időkből őriznek itt növény-típusokat, amikor más országok még erre egyáltalában nem gondoltak, gyakran még a tengerentúlról is ideutaznak a botanikusok, hogy a párisi muzeumban saját florájuk bizonyos típusait egész bizonyossággal megállapítsák és ezért a párisi herbárium páratlan értékű tudományos bizonyítékokkal szolgál elmult idők vegetációjával kapcsolatban.

Egész különös gonddal preparálják itt a növényeket. Az eltevésre kerülő darabot megszáritják s azután a forrpontig hevített vízbe merítik, mire ismét visszanyerik eredeti formájukat. Ez ugyanúgy áll a frissen szedett növényekre, mint azokra, amelyeket Lamarok évszázadokkal ezelőtt preselt be s amelyek szintén a párisi muzeumban vannak. Az ujonnan beérkezett növényeket a rovarok pusztításai ellen bizonyos mérgefürdőkben biztosítják, majd újra megszáritják és kartonokra ragasztják fel.

Érdekes, hogy a bélyeggyűjtéshez hasonlóan a világ nagy herbáriumi is cserét folytatnak egymással, a már meglevő darabokat becsereleik olyanra, amelyen még nincs a herbárium birtokában. A párisi nagy növénygyűjteményhez, amely egyébként is könnyen kezelhető és áttekinthető, egy megfelelő könyvtár is tartozik, amely nagy mértékben megkönnyíti a kutatók munkáját.

— Száz év után betörés történt a „becsületesség szigetén.” Megdöbbenő esemény történt Sark szigetén. A kis sziget lakóit a becsületesség mintaképeinek ismerték és emlegették az egész angol birodalomban: Sark szigetén 100 év óta nem vették a törvény ellen. Éppen ezért már hosszú évtizedek óta rendőr nem is teljesít szolgálatot ezen a vidéken és a hatóságok meglehetősen zavarba jöttek, amikor kiderült, hogy száz év multával valaki áthágtá a magántulajdon törvényeit. A szigeten egyetlen üzlet van, amely a lakosságot minden szükséges holmival ellátja. Az üzlet tulajdonosa J. Langon megtakarított pénzét is irodája fiókjában tartotta. Egy reggel, amikor üzletébe érkezett, megdöbbenve állapította meg, hogy az üzletet kifosztották, minden értékes holmit és egész megtakarított pénzét ellopták. Guernseyből kellett rendőrt hívni, hogy a szokatlan ügyfél foglalkozzék. Rövidesen elfogták a betörőt egy öreg halász személyében, aki maga sem tudott magyarázatot adni arra, hogy miért tért le hetven becsületben eltöltött esztendő után a tisztesség utjáról.